

Володимир БОГОНІС
аспірант Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

ОКРЕМІ ПОВНОВАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ПРИМУСОВОЇ ЕВАКУАЦІЇ ДІТЕЙ

Перехід від гібридної до відкритої агресії російської федерації щодо України поставив перед Національною поліцією низку викликів, вирішення яких вимагає швидкого та ефективного реагування з метою збереження найвищої цінності суспільства – людського життя.

Особливо актуальною ця проблематика постає, коли питання стосується захисту законних інтересів, а особливо життя та здоров'я дітей.

Станом на 22 липня 2023 р. в Україні через збройну агресію рф загинули 496 дітей, а загалом постраждало 1564 дитини. За інформацією ювенальних прокурорів, 1068 дітей отримали поранення різного ступеня тяжкості [1].

З метою недопущення загибелі та травматизму дітей в зоні воєнних дій Кабінет Міністрів України постановою № 209 від 07 березня 2023 р. «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2013 р. № 841 і від 29 липня 2022 р. № 854» передбачив можливість примусової евакуації дітей з прифронтових зон, відповідно до якої «з метою захисту дітей, які перебувають у зоні воєнних дій і збройних конфліктів, в умовах воєнного стану обласні військові адміністрації за погодженням з органами військового командування на відповідній території та Координаційним штабом з питань проведення обов'язкової евакуації населення в умовах воєнного стану можуть прийняти рішення про проведення обов'язкової евакуації в примусовий спосіб дітей з їх батьками, особами, які їх замінюють, або іншими законними представниками з окремого населеного пункту в місцевості, де ведуться бойові дії» [2].

Відразу наголосимо, що цей нормативний акт прийнятий у надзвичайних умовах, коли велися жорстокі бої за місто Бахмут і основним завданням держави було збереження життя підростаючого покоління, а отже, намагання занадто суворо критикувати його є недоцільним.

Підставою для проведення обов'язкової евакуації є рішення обласних військових адміністрацій, погоджене з органами військового командування та Координаційним штабом з питань проведення обов'язкової евакуації населення. Обов'язкова евакуація у примусовий спосіб дітей здійснюється за супроводом одного з батьків, особи, яка їх замінює, або іншого законного представника.

Цікавим є положення, згідно з яким повнолітня особа має право відмовитися від евакуації на власний розсуд. Водночас відмова від евакуації

не допустима. Тому, отримавши повідомлення про евакуаційні збори, батьки або особи, що їх замінюють, зобов'язані прибути у вказане місце з дитиною, її документами та речами першої необхідності.

Виникає цілком логічне питання, як діяти представникам влади у випадку відмови (переховування) дитини від евакуації.

Однозначної прямої відповіді у зазначених нормативних актах не має. Однак на сьогодні існує низка нормативно-правових актів, що на законних підставах дають право примусово тимчасово вилучати дитину у вищезазначених осіб та у разі гострої протидії застосовувати до них заходи юридичного впливу.

Так, відповідно до ст. 150 Сімейного кодексу України батьки зобов'язані піклуватися про фізичний та психічний стан дитини, її безпечні умови існування та забезпечувати нормальний психофізичний розвиток [3].

У випадках, передбачених п.п. 2-5 ч. 1 ст. 164 цього кодексу, а також в інших випадках, коли існує реальна загроза життю та здоров'ю, передбачених постановою Кабінету міністрів України від 01 червня 2020 р. № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах» [4], соціальні служби спільно з підрозділами ювенальної превенції Національної поліції України мають право вилучати дітей з родин без згоди батьків чи їх законних представників, з подальшим сповіщенням прокуратури та направлення в семиденний термін матеріалів до суду.

У разі відмови батьків їхати разом із дітьми вилучені діти передаються родичам на безпечній території. Якщо таких немає або вони відмовляються приймати, то такі діти направляються до патронатних сімей або дитячих будинків сімейного типу. У виняткових випадках вилучені діти можуть тимчасово розміщуватися у дитячих таборах відпочинку.

Окрім сприяння вилученню дітей із територій, де ведуться бойові дії, на територіальні підрозділи поліції покладається обов'язок ведення обліку дітей шкільного віку [5]. Це важливе повноваження, враховуючи швидкоплинність та постійну змінюваність обстановки на лінії бойового зіткнення. Таким чином, ведення додаткового обліку сприятиме більш швидкому та оперативному збору та реалізації інформації про кількість та місце перебування дітей.

Цілком закономірно виникає питання про можливість настання негативних наслідків для батьків за відмову (переховування) дитини від обов'язкової евакуації.

Така відмова є підставою для притягнення батьків до відповідальності, а саме:

– адміністративної – на підставі ст. 184 Кодексу України про адміністративні правопорушення (невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей) [6];

– кримінальної – на підставі ст. 166 Кримінального кодексу України (злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо

якої встановлена опіка чи піклування) [7].

За допомогою механізму примусової евакуації із зони бойових дій із Донеччини вивезли 130 дітей. При цьому доводиться констатувати, що в м. Авдіївка через відмову від вчасної евакуації та переховування дитини батьками від ворожого обстрілу загинула п'ятилітня дитина.

Резюмуючи викладене, доцільно зазначити, що саме оперативне реагування поліції на швидкість змін в обстановці, професійна та повна реалізація владних повноважень допоможе захистити найдорожче – життя, а особливо життя дітей.

1. В Україні зростає кількість дітей, які загинули через війну – ОГП. *Українська правда*. URL : <https://life.pravda.com.ua/society/2023/07/22/255523/>.

2. Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2013 р. № 841 і від 29 липня 2022 р. № 854 : постанова Кабінету Міністрів України від 07 березня 2023 р. № 209. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/209-2023-п#Text>.

3. Сімейний кодекс України : Закон України від 10 січня 2002 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.

4. Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах : постанова Кабінету Міністрів України від 01 червня 2020 р. № 585. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/585-2020-п#Text>.

5. Про затвердження Порядку ведення обліку дітей дошкільного, шкільного віку, вихованців та учнів : Постанова Кабінету міністрів України від 13 вересня 2017 р. № 684. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/684-2017-%D0%BF?find=1&text=%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%86%D1%96#w1_1.

6. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

7. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

Тимур БУГАЄНКО

курсант ННІ права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції

Науковий керівник:

викладач **Маргарита МАКСИМОВА**
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

БЕЗПЕКОВЕ СЕРЕДОВИЩЕ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У контексті воєнного стану, що наступив через повномасштабне вторгнення російської федерації, виникли питання, що стосуються функціонування освітніх установ, оптимізації навчального процесу та забезпечення безпеки для цивільного населення, у тому числі викладачів,